

УДК 336.025

Ю.М. Малишко

*Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, Харків*

## СПРОЩЕННЯ ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВИХ ПРОЦЕДУР ДЛЯ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ

В статті проаналізовано досвід країн Європейського Союзу щодо спрощення порядку ведення податкового обліку. Здійснено порівняльний аналіз адміністративного навантаження на суб'єктів господарювання від виконання загальнообов'язкових процедур для платників податків в країнах Європейського Союзу та Україні. Запропоновано заходи з нейтралізації негативного впливу адміністрування податків на підприємництво в Україні.

**Ключові слова:** податковий облік, адміністрування податків, адміністративне навантаження.

### Постановка проблеми

В 2008 р. в ЄС було розроблено Програму дій для скорочення адміністративних труднощів (в тому числі в сфері адміністрування податків), за рахунок якої передбачалося знизити адміністративні витрати бізнесу на 25%. Остаточні результати виконання програми показують, що двадцяти п'яти процентна мета скорочення витрат була належним чином досягнута: зниження адміністративних витрат склало 40,9 млрд.євро [8]. Для виконання завдань програми в ЄС було внесено численні зміни до законодавства, спрямовані на спрощення податкового обліку.

Натомість в Україні існує 22 види податкової звітності, яку складають суб'єкти малого підприємництва та подають до фіскальних органів, що має наслідком значне адміністративне навантаження на суб'єктів господарювання. Зважаючи на те, що витрати часу на розрахунок та сплату зобов'язань з основних податків та зборів в Україні є значно вищими ніж в країнах ЄС [5], доцільно проаналізувати досвід ЄС в напрямку спрощення ведення податкового обліку.

### Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питання спрощення адміністрування податків в Україні розглянуто в роботах вітчизняних вчених, таких як О.Є. Найденка, О.І. Малишкіна, Я.В. Соколова, В.В. Сопко, В.О. Шевчука, М.Г. Чумаченко та ін. Але, незважаючи на численні дослідження і високу значущість їх наукових здобутків, на сьогодні відсутня згода в поглядах фахівців щодо порядку спрощення загальнообов'язкових процедур для платників податків. Наявність цих проблем обумовила актуальність дослідження.

Метою цієї статті є статті є обґрунтування першочергових заходів щодо спрощення податкового

обліку в Україні на основі вивчення досвіду країн ЄС в цьому напрямі.

### Виклад основного матеріалу

Для визначення пріоритетних напрямів спрощення обліку ПДВ в країнах ЄС було розраховано адміністративне навантаження виконання обов'язкових процедур в процесі адміністрування ПДВ. Результати дослідження свідчать, що найбільше навантаження на бізнес створює заповнення та реєстрація податкових накладних та подача податкових декларацій до фіскальних органів [7].

Для зниження адміністративного навантаження на підприємництво внаслідок виконання зазначених процедур в ЄС було реалізовано наступні заходи:

1. Скасування обов'язку надання рахунків-фактур при здійсненні операцій, звільнених від ПДВ [2]. Це дозволило зменшити документообіг на підприємствах та скоротити витрати часу на заповнення первинної документації.

Використання порядку заповнення первинної документації по звільненим від ПДВ операцій в Україні, подібно до країн ЄС, дозволить знизити витрати часу на ведення документообігу на підприємстві, що є одним із заходів зниження негативного впливу адміністрування податків на функціонування малого підприємництва.

2. Спрощення форм рахунків (податкових накладних).

Директивою 2010/45/ЄС було встановлене право на застосування спрощених форм рахунків в тих випадках, коли їх сума не перевищує 100 євро та якщо контрагенти не використовують механізм зворотного нарахування ПДВ.

Відповідно до норм Директиви, рахунок за спрощеною формою повинен містити лише такі відомості: дата виставлення рахунку, найменування, адресу та реєстраційний номер постачальника, опис

товару/послуги, суму ПДВ або відомості, достатні для його розрахунку. Використання зазначених реквізитів є достатнім для проведення податкового контролю за діяльністю суб'єктів господарювання.

Відзначимо, що в Україні кількість обов'язкових елементів для заповнення в податковій накладній не змінюється від суми операції. Застосування ж спрощеної форми податкової накладної скорочує час, необхідний для оформлення операції, тим самим спрощує діяльність суб'єкта господарювання.

### 3. Введення спрощених форм декларацій.

Зазначений захід було реалізовано для малого підприємництва в багатьох країнах ЄС, однак при цьому також кожною країною було визначено граничні значення обсягу реалізації продукції на підприємстві, що дозволяє подавати декларацію з ПДВ за спрощеною формою (табл.1).

Таблиця 1. Умови застосування спрощених форм декларації з ПДВ суб'єктами малого підприємництва

Країна	Умова
Австрія	Обсяг реалізації продукції за останні два роки менший 110 тис. євро
Німеччина	Обсяг реалізації продукції за рік менший 250 тис. євро
Ірландія	Обсяг реалізації продукції за рік менший 1 млн. євро
Великобританія	Обсяг реалізації продукції за рік менший 1 млн. євро
Франція	Обсяг реалізації продукції за рік менший 80 тис. євро для підприємств сфери торгівлі та 32 тис. євро для підприємств сфери послуг

\*складено за даними [6, 9, 10]

Реалізація вказаного заходу дозволяє скоротити витрати часу малого підприємництва на заповнення податкових декларацій та підрахунок зобов'язань з ПДВ.

### 4. Спрощення порядку бюджетного відшкодування ПДВ.

Директивою 2008/9/ЄС [1] було внесено зміни в порядок відшкодування ПДВ, сплаченого в країнах ЄС, відмінних від країни місцезнаходження самого платника податків. До вступу в силу Директиви 2008/9/ЄС за відшкодуванням слід було звертатися до податкових органів зарубіжної країни, де сплачено ПДВ. Після внесення змін платник податків отримав можливість подати заяву в електронному вигляді про відшкодування в країні, в якій він здійснює свою діяльність. Дана зміна законодавства значно спростила умови отримання бюджетного відшкодування платниками ПДВ в

країнах ЄС. Однак, використання даного порядку в Україні не можливо до її вступу в члени ЄС.

Поряд зі спрощення порядку податкового обліку ПДВ, в країнах ЄС було реалізовано ряд заходів зі скорочення витрат часу на облік корпоративного податку:

#### 1. Спрощення фінансової звітності.

Одними з основних документів, спрямованих на спрощення адміністрування корпоративного податку та подання фінансової звітності в ЄС, були Директива 2012/6/ЄС [3] та Директива 2013/34/ЄС [4].

Метою Директиви 2012/6/ЄС було визначено спрощення процедури подання фінансової звітності суб'єктами малого підприємництва. Так, норми Директиви дозволяли малим підприємствам подавати контролюючим органам баланс і звіт про прибутки і збитки за спрощеною формою, позбавляли їх від вимоги складати річну бухгалтерську звітність.

У червні 2013 року Європейський парламент затвердив нову Директиву з бухгалтерського обліку 2013/34/ЄС, з положеннями якої країни Європейського союзу зобов'язані біли узгодити національне законодавство до кінця 2015 року. Основною метою Директиви була уніфікація вимог до складання фінансової звітності малих підприємств у всіх країнах ЄС, зниження бюрократичного навантаження на малі підприємства, а також гармонізація фінансової звітності в країнах ЄС. Вказана мета була досягнута за рахунок ліквідації обов'язку малих підприємств складати консолідовану звітність, а також інші види звітності, крім балансу та звіту про прибуток, при цьому форма обох документів для малого підприємництва була спрощена.

#### 2. Спрощення форми декларації з корпоративного податку.

За результатами дослідження «Her Majesty's Revenue and Customs» [6] було виявлено, що заповнення декларацій з корпоративного податку мало найбільший адміністративний тягар в порівнянні з іншими обов'язковими процедурами, які виконуються при адмініструванні цього податку. Тому основним заходом з нейтралізації негативного впливу адміністрування корпоративного податку на мале підприємництво в країнах ЄС (Великобританія, Голландія, Франція, Ірландія, Швеція) [7] було обрано спрощення звітності. В результаті виконання вказаного заходу зменшення адміністративних витрат малого підприємництва на складання декларації з корпоративного податку у Франції склало 54 млн. франків, у Голландії – 200 млн.євро. [8].

Чинним законодавством України не передбачено спрощених форм декларацій з податку

на прибуток підприємств для суб'єктів малого підприємництва. Пропонується застосувати досвід країн ЄС в частині запровадження спрощених форм звітності для малого підприємництва в Україні. Це дозволить не тільки зменшити адміністративне навантаження на мале підприємництво, а й буде поштовхом для переходу суб'єктів господарювання на загальну систему оподаткування зі спрощеної.

3. Попереднє заповнення декларацій з корпоративного податку в фіскальних органах.

З метою зменшення витрат малого підприємництва на адміністрування корпоративного податку та мінімізації помилок при складанні звітності в країнах ЄС (крім Австрії та Швеції) з 2008 року запроваджено попереднє заповнення декларацій з корпоративного податку в фіскальних органах. Заповнена працівниками фіскального органу декларація надається платнику корпоративного податку для узгодження. Суб'єкту господарювання залишається перевірити показники декларації, в разі потреби внести до неї корективи, та надати її в контролюючий орган.

Запровадження вказаної ініціативи в Україні має ризиком збільшення державних витрат на адміністрування податку на прибуток підприємств через необхідність залучення нового персоналу на виконання функції із попереднього заповнення декларацій. Однак, порівняння кількості населення, зайнятого в фіскальних органах країн ЄС та в Україні свідчить, що тільки в Німеччині та Франції штат працівників фіскальних органів є більшим за кількість працівників ДФСУ.

Впровадження в Україні попереднього заповнення декларацій з податку на прибуток підприємств для суб'єктів малого підприємництва працівниками ДФСУ посприяє зменшенню витрат часу суб'єктів господарювання на адміністрування податку та буде поштовхом для переходу платників зі спрощеної системи оподаткування до загальної за рахунок мінімізації помилок при заповненні звітності.

## Висновки

В цілому, внесені зміни в законодавство ЄС, спрямовані на нейтралізацію негативного впливу адміністрування податків на мале підприємництво, стимулюють розвиток електронного документообігу, істотно спрощують податкові процедури, пов'язані з веденням діяльності в Євросоюзі, і знижують адміністративні витрати для бізнесу.

Деякі заходи з нейтралізації негативного впливу адміністрування податків, реалізовані в країнах ЄС, можливо використовувати у вітчизняній податковій практиці. До них можна віднести:

1) скасування обов'язку надання податкових

накладних при здійсненні операцій, звільнених від ПДВ;

2) введення спрощених форм декларацій з ПДВ та податку на прибуток підприємств для суб'єктів малого підприємництва;

3) спрощення форм податкових накладних при операціях з незначними сумами ПДВ;

4) спрощення порядку бюджетного відшкодування ПДВ;

5) впровадження попереднього заповнення декларацій з податку на прибуток підприємств для суб'єктів малого підприємництва в фіскальних органах.

Пропонується внести відповідні зміни до податкового законодавства України, що дозволить зменшити негативний вплив адміністрування податків на суб'єктів підприємництва, а також адаптувати чинну систему оподаткування до умов ЄС.

## Література

1. Council Directive 2008/9/ EU of the European Parliament and of the Council of 12 February 2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:044:0023:0028:en:PDF>.
2. Council Directive 2010/45/EU of the European Parliament and of the Council of 13 July 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.legi-internet.ro/fileadmin/editor\\_folder/pdf/Dir45\\_2010\\_EN.pdf](http://www.legi-internet.ro/fileadmin/editor_folder/pdf/Dir45_2010_EN.pdf).
3. Council Directive 2012/6/ EU of the European Parliament and of the Council of 14 March 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:081:0003:0006:en:PDF>.
4. Council Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/NOT/?uri=celex%3A32013L0034>.
5. Doing Business [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business-2014>.
6. Her Majesty's Revenue and Customs [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.gov.uk/government/organisations/hm-revenue-customs>.
7. Information note programs to reduce the administrative burden of tax regulations in selected countries [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.oecd.org/ctp/administration/39947998.pdf>.
8. OECD Regulatory Policy Outlook 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/governance/oecd-regulatory-policy-outlook-2015\\_9789264238770-en#page1](http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/governance/oecd-regulatory-policy-outlook-2015_9789264238770-en#page1).
9. Tax Administration 2015 Comparative Information on OECD and Other Advanced and Emerging Economies [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.oecd-ilibrary.org/taxation/tax-administration-2015/the-organisation-of-revenue-bodies\\_tax\\_admin-2015-6-en](http://www.oecd-ilibrary.org/taxation/tax-administration-2015/the-organisation-of-revenue-bodies_tax_admin-2015-6-en). - Назва з екрану.

10. *The first 50 simplification measures for businesses Spotlight On The Simplification Committee* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.simplifier-entreprise.fr/wp-content/uploads/2014/04/140414\\_50-simplification-measures.pdf](http://www.simplifier-entreprise.fr/wp-content/uploads/2014/04/140414_50-simplification-measures.pdf).

### References

1. Council Directive 2008/9/ EU of the European Parliament and of the Council of 12 February 2008 . Retrieved from <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:044:0023:0028:en:PDF>.
2. Council Directive 2010/45/EU of the European Parliament and of the Council of 13 July 2010 . Retrieved from [http://www.legi-internet.ro/fileadmin/editor\\_folder/pdf/Dir45\\_2010\\_EN.pdf](http://www.legi-internet.ro/fileadmin/editor_folder/pdf/Dir45_2010_EN.pdf).
3. Council Directive 2012/6/ EU of the European Parliament and of the Council of 14 March 2012 . Retrieved from <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:081:0003:0006:en:PDF>.
4. Council Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 . Retrieved from <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/NOT/?uri=celex%3A32013L0034>.
5. The World Bank. (2015). *Doing Business*. Retrieved from <http://www.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business-2014>.
6. Her Majesty's Revenue and Customs. (2014). *Business tax*. Retrieved from <https://www.gov.uk/government/organisations/hm-revenue-customs>.

7. Forum on tax administration: taxpayer services sub-group. (2015). *Information note programs to reduce the administrative burden of tax regulations in selected countries* Retrieved from <https://www.oecd.org/ctp/administration/39947998.pdf>.
8. OECD. (2015). *OECD Regulatory Policy Outlook 2015*. Retrieved from [http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/governance/oecd-regulatory-policy-outlook-2015\\_9789264238770-en#page1](http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/governance/oecd-regulatory-policy-outlook-2015_9789264238770-en#page1).
9. OECD. (2015). *Tax Administration 2015 Comparative Information on OECD and Other Advanced and Emerging Economies* Retrieved from: [http://www.oecd-ilibrary.org/taxation/tax-administration-2015/the-organisation-of-revenue-bodies\\_tax\\_admin-2015-6-en](http://www.oecd-ilibrary.org/taxation/tax-administration-2015/the-organisation-of-revenue-bodies_tax_admin-2015-6-en).
10. Business simplification committee. (2014). *The first 50 simplification measures for businesses Spotlight On The Simplification Committee*. Retrieved from [http://www.simplifier-entreprise.fr/wp-content/uploads/2014/04/140414\\_50-simplification-measures.pdf](http://www.simplifier-entreprise.fr/wp-content/uploads/2014/04/140414_50-simplification-measures.pdf).

**Рецензент:** д-р екон. наук, проф. Ю.Б.Іванов, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України, Харків.

**Автор:** МАЛИШКО Юлія Михайлівна  
Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, Харків, кандидат технічних наук, викладач.

## УПРОЩЕНИЕ ОБЩЕОБЯЗАТЕЛЬНЫХ ПРОЦЕДУР ДЛЯ НАЛОГОПЛАТЕЛЬЩИКОВ В УКРАИНЕ

Ю.М. Мальшко

Харьковский национальный экономический университет им. С. Кузнеця, Харьков

*В статье проанализирован опыт стран Европейского Союза по упрощению порядка ведения налогового учета. Осуществлен сравнительный анализ административной нагрузки на субъектов хозяйствования от исполнения общеобязательных процедур для налогоплательщиков в странах Европейского Союза и в Украине. Предложены меры по нейтрализации негативного влияния администрирования налогов на предпринимательство в Украине.*

**Ключевые слова:** налоговый учет, администрирование налогов, административная нагрузка.

## FACILITATING THE COMPULSORY PROCEDURES FOR TAXPAYERS IN UKRAINE

Y. Malysenko

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv

*There are twenty-two types of tax returns in Ukraine, which constitute the entities and submit to fiscal authorities. This is the result of a considerable administrative burden on taxpayers. The time for the calculation and payment of the obligations of the major taxes and fees in Ukraine is much higher than in the European Union. So the experience of the European Union on simplification of tax accounting for corporate profit tax and value added tax is analyzed in the article. The comparative analysis of the administrative burden on economic entities to perform mandatory procedures for taxpayers in the European Union and Ukraine is realized. Determined that amendments to the European Union legislation aimed at neutralizing the negative impact of tax administration on small business, stimulating the development of electronic document management, greatly simplify tax procedures related to the conduct of activities in the European Union and reducing administrative costs for business. The measures aimed at reducing the time and financial expenses associated with the tax accounting of corporate profit tax and the value added tax are proposed. The implementation of the proposed measures will allow neutralizing the negative impact of the administration of taxes on entrepreneurship in Ukraine. It is proposed to amend the tax legislation of Ukraine that will allow adapting the current tax system to the European Union conditions.*

**Keywords:** tax accounting, tax administration, administrative burden.